

Školitelův posudek bakalářské práce

Autorka: Eliška Schůtová

Název: Zénónovy paradox a jejich (ne-) řešitelnost
prostředky moderní matematiky a logiky

Školitel: Pavel Arazim

Eliška Schůtová projevila zájem psát u mě práci o Zénónových paradoxech. To se vhodně sešlo s mým zaměřením na filosofii Henriho Bergsona, protože jeho pohled na tyto paradoxy může posloužit jako ideální vstupní brána do celého jeho myšlení.

Při konzultacích jsme dospěli ke dvoudílné koncepci práce a domluvili jsme se, které aspekty paradoxů pohybu bude studentka tematizovat. V první části se tedy věnuje historickému kontextu v době antického Řecka, osobě Zénóna a možnému původnímu znění paradoxů a také nejdůležitějším antickým reakcím na ně, především té Platónově a té Aristotelově. Druhá část práce se pak věnuje paradoxům z modernějšího, takřka současného pohledu. Na pozadí otázky, nakolik si tyto paradoxy podržely dodnes svou palčivost, nebo nakolik je již lze díky pokroku poznání vyřešit, byly představeny dva základní pohledy na ně, a to sice Russellův a Bergsonův. Russell přitom reprezentuje zastávce názorů, že moderní matematika, případně fyzika, již má prostředky k řešení, podle Russella konkrétně především teorii množin. Na druhé straně Bergson reprezentuje opačný pohled, který tyto pokusy o řešení odmítá a s paradoxy se potýká čistěji filosofickou cestou, konkrétně svou analýzou času a pohybu. V jeho podání mají otázky, které si lze nad Zénónovými paradoxy klást, spíše zmizet než být vyřešeny.

Téma tedy bylo pojato značně široce, což vyžadovalo nastudování velkého množství náročné literatury. Studentka přitom zvládla zapracovat nejenom postřehy z děl klasiků jako jsou zmínění Platón, Aristotelés, Russell nebo Bergson, ale do značné míry také současnou literaturu o nich a o Zénónových paradoxech obecně. Zároveň se částečně dařilo jednotlivé části propojovat, kdy autorka dobře vystihla pasáže z Aristotela, s nimiž je smysluplné srovnávat Russellovy i Bergsonovy přístupy k pohybu. Oceňuji autorčinu důkladnou práci s rozsáhlou a netriviální literaturou. V případě Aristotela a především Russella přitom osvědčila vědomosti nabitě studiem logiky. Ještě spíše bych ale vyzdvihl, že se podařilo velmi solidně proniknout do dosti specifického myšlení Henriho Bergsona, jehož ze studií příliš znát nemohla. Práce tak otevírá cestu k diskusi analyticko-logické tradice s myšlením, které jí je spíše cizí a k němuž se od Russellových dob příliš nevztahovala a nevyjadřovala.

Autorka zůstala spíše zdrženlivější ve vyjadřování vlastního pohledu na kontroverze ohledně Zénónových paradoxů. Je to ale vzhledem ke komplexitě tématu a množství materiálu, který pro ni byl nový, přirozené. Řekl bych ale, že si otevřela cestu k další

práci, ve které by mohla případně přistoupit i k poněkud větší smělosti, která už by v případě magisterské práce asi byla na místě.

Celkově si práci vysoce cením a doporučuji ji k obhajobě jakožto výbornou.

Sepsal Pavel Arazim, dne 10. června 2024 v Praze.